

ΕΓΚΥΚΛΙΟ ΓΡΑΜΜΑ
ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΙΕΡΕΣ ΜΟΝΕΣ
Περί αναιρέσεως τῆς ὑπογραφῆς μου σέ κυκλοφορηθέν κείμενο

Ἀγαπητοί μου Συλλειτουργοί ἀδελφοί καί Ὁσιώτατοι Μοναχοί καί Μοναχές
τῆς Ἱερᾶς μας Μητροπόλεως Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως,

1. Θά ἔχετε ἀκούσει ὅτι ἀπό ἓνα κείμενο λεγόμενο «Ὁμολογία Πίστεως» ἀπέσυρα
τὴν ὑπογραφή μου, πού εἶχα θέσει ὡς Ἐπίσκοπος μαζί μέ ἄλλους τρεῖς Ἀρχιερεῖς
εἰς αὐτό. Στήν ἐπιστολή μου αὐτή πρὸς σᾶς θά ἤθελα νά σᾶς ἐξηγήσω τούς λόγους
γιά τούς ὁποίους προέβηκα στήν πράξη μου αὐτή. Παρακαλῶ νά τούς κατανοήσετε,
ἀλλά καί νά λάβετε τό βαθύτερο μήνυμα, πού ἔχω νά σᾶς δώσω ὡς Ἐπίσκοπός σας
μέ τὴν ἐνέργειά μου αὐτή.

Πρό μηνῶν μέ ἐπισκέφθηκαν τρεῖς - τέσσερις εὐλαβεῖς Ἱερομόναχοι καί ζηλωτές
τῶν πατρίων καί μοῦ εἶπαν ὅτι πρέπει νά γίνῃ διαφώτιση τοῦ λαοῦ καί ἀγῶνας γιά
μερικές ἀτακτες κινήσεις, πού γίνονται σχετικά μέ τὴν πίστη, ὅπως ὑποστήριζαν.
Μοῦ εἶπαν δέ ἀκόμη ὅτι περιοδεύουν τίς Ἱερές Μητροπόλεις καί τούς κατανοοῦν οἱ
Ἀρχιερεῖς καί συμφωνοῦν μέ τά λεγόμενά τους καί μοῦ παρουσίασαν ἀκόμη ἓνα κεί-
μενο γιά νά τό ὑπογράψω καί ἐγώ, ἂν θέλω.

Ἐγώ, πατέρες μου, ὅπως καί ὅλοι, ἠλεκτρίζομαι ἀπό τούς ἀγῶνες γιά τὴν πίστη
μας καί, ὅσοι γνωρίζουν τά προηγούμενα ἔτη τῆς ἱερατικῆς μου ζωῆς, ξέρουν ὅτι
ἔχω δώσει ἀγῶνες γιά τὴν πίστη. Ἐγώ μάλιστα καθίσει καί στό ἐδώλιο τοῦ κατη-
γορουμένου μηνυθεῖς ἀπό τούς ὑβριστές τῆς πίστες μας καί ἔχω ἀπειληθεῖ ἀπό τούς
αἰρετικούς ὅτι «θά μοῦ βγάλουν τά γένια ἓνα - ἓνα»! Ἐτσι λοιπόν, ἀκούοντας ἀπό
τούς ζηλωτές ἐπισκέπτες μου Ἱερομονάχους ὅτι καί ἄλλοι Ἀρχιερεῖς εἶναι σύμφωνοι
μέ τά λεγόμενά τους καί ὑπογράφουν καί πρόκειται νά ὑπογράψουν καί ἄλλοι καί μέ
τὴν προϋπόθεση ὅτι δέν στρέφεται τό κείμενό τους ἐναντίον Ἐκκλησιαστικῶν Ταγῶν
καί μάλιστα ἐναντίον τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριάρχου, τό ὑπέγραψα.

2. (α) Μετά ὅμως ἀπό λίγο καιρό εἶδα ὅτι, ἀπό τό πλῆθος τῶν Ἱεραρχῶν, τό κεί-
μενο τό εἶχαν ὑπογράψει μόνο τρεῖς ἄλλοι Ἀρχιερεῖς. Ἀρχισε τότε στήν συνείδησή
μου νά δημιουργεῖται πρόβλημα. Τί, λοιπόν; ἔλεγα μέσα μου. Ἐγώ εἶμαι ὀρθόδοξος

καί οἱ Μητροπολίτες Σπάρτης καί Ναυπάκτου, γιά παράδειγμα, πού δέν υπέγραψαν, δέν εἶναι ὀρθόδοξοι; Ἐγώ εἶμαι ὀρθόδοξος καί οἱ Μητροπολίτες Δρυϊνουπόλεως καί Ὑδρας καί Φλωρίνης καί τόσοι-τόσοι ἄλλοι, πού δέν υπέγραψαν τό κείμενο αὐτό, δέν εἶναι ὀρθόδοξοι; Στήν συνείδησή μου ἡ σκέψη αὐτή – γιά τόν ἑαυτό μου μιλάω – μου ἔφερε πραγματικά κρίση, γιά τήν ὁποία καί ἀγωνιοῦσα πολύ. Ὅταν δέ ἔβλεπα τά Τίμια Πρόσωπα τῶν ἄλλων Ἀρχιερέων καί ἰδιαίτερα Αὐτόν τόν Ἀρχιεπίσκοπό μας κ.κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΝ, ἔνοιωθα, πατέρες μου, μία στενοχώρια καί μία ἐντροπή. Γιατί ἐγώ μέ τήν ὑπογραφή μου – μιλάω πάντα γιά τήν δική μου ψυχосύνθεση – σάν νά παρέστησα τόν ἑαυτό μου ὀρθοδοξότερο ἀπό αὐτούς. Καί ἔνοιωθα ἀκόμη μέσα μου σάν νά διαχωρίζομαι ἀπό ὅλους αὐτούς. Αὐτό πιά μου ἔφερε ψυχικό βάσανο. Ἀλλά καί τό ἄλλο: Στόν χειροτονητήριο λόγο μου εἰς Ἐπίσκοπον εἶχα ὑποσχεθεῖ ἐνώπιον τῆς Ἁγίας Τραπέζης, ἐνώπιον τῶν ἁγίων Εἰκονισμάτων, ἐνώπιον τοῦ χειροτονοῦντος με Μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου κυροῦ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ καί πλειάδος Ἀρχιερέων καί Ἱερέων καί πλήθους λαοῦ, εἶχα ὑποσχεθεῖ, λέγω, τά ἀκριβῶς ἀντίθετα. Εἶχα ὑποσχεθεῖ τότε ὅτι σέ ὅ,τι κάνω θά εἶμαι ἐνωμένος μέ ὅλους τούς Ἱεράρχες καί δέν θά προπορεύομαι στούς ἀγῶνες, γιά νά γίνομαι ἐγώ μπροστάρης, ἀλλά θά ἀκολουθῶ – σάν ἓνα ἀπό τά νεώτερα μάλιστα μέλη τῆς Ἱεραρχίας – τήν γραμμή τῶν ἄλλων Ἱεραρχῶν. Σᾶς παραθέτω, Πατέρες μου καί Μητέρες μου, ἐπί λέξει τήν περικοπή αὐτή τῆς ὁμιλίας μου κατά τήν χειροτονία μου εἰς Ἐπίσκοπον, γιατί εἶναι σημαντική γιά τό θέμα πού γράφω:

«Δηλώνω – εἶπα – ὅτι θέλω νά εἶμαι ἀγωνιστής, γιατί ἔτσι ἔμαθα παρά τῶν πατέρων μου. Ἀλλά πάλι δηλώνω ὅτι δέν θέλω νά ἔχω ἀγωνιστικότητα πού φέρει μερισμούς καί σχίσματα καί θραύει τήν ἀγάπη· γιατί γνωρίζω ἀπό τά ἱερά μας κείμενα, ὅτι τό πᾶν στήν Ἐκκλησία εἶναι ἡ ἐνότητα, καί λοιπόν, κατά τόν ὠραῖο λόγο τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, “πανταχοῦ τῇ Ἐκκλησίᾳ μετὰ ἀκριβείας ἐπώμεθα, τήν ἀγάπην καί τήν εἰρήνην προτιμῶντες ἀπάντων”! Ἀκόμη φθάνει ὁ ἱερός Πατήρ νά πεῖ ὅτι καί σφάλμα ἀκόμη ἂν κάνει ἡ Ἐκκλησία σέ κάποιο τυπικό θέμα – “εἰ γάρ καί ἐσφάλλετο ἡ Ἐκκλησία”, λέγει – νά ἀκολουθοῦμε, ναι! Νά ἀκολουθοῦμε τό σφάλμα, καί ὄχι νά διχостаτοῦμε, ἀμάρτημα πού ὁ ἱερός Πατήρ τό χαρακτηρίζει ὡς “ἔγκλημα”.¹ Γιά νά μήν ἀμαρτάνω λοιπόν σ’ αὐτό, τό περισσότερο πάντων σοβαρό, δηλώνω, Μακαριώτατε Δέσποτα καί ἅγιοι Πατέρες Ἱεράρχες, ὅτι θέλω νά εἶμαι ἐνωμένος καρδιακά μέ ὅλο τό ἱερό Σῶμα τῆς Ἱεραρχίας καί νά ἀκολουθῶ – ὡς νεώτερο μάλιστα

1. Εἰς Ἄπαντα Ἁγίων Πατέρων, Ἰωάννου Χρυσοστόμου ἔργα 4,615ADE.

μέλος Αὐτῆς —, νά ἀκολουθῶ, λέγω, τήν γραμμή τοῦ πλήθους τῶν Ἱεραρχῶν...».²

(β) Μέ ἤλεγχε λοιπόν καί μέ βάραινε ψυχικά, Πατέρες μου καί Μητέρες μου, τό ὅτι ὑπέγραψα ἓνα κείμενο, μέ τόν βαρῦ τίτλο «Ὁμολογία Πίστεως», τό ὁποῖο ὅμως τό πλήθος τῶν ἄλλων Ἱεραρχῶν ἤ, γιά νά τό πῶ καλύτερα, ὅλοι σχεδόν οἱ ἄλλοι Ἱεράρχες δέν τό ὑπέγραψαν.

Ἀλλά δέν ἦταν μόνον αὐτό. Καλοί καί ἐκλεκτοί Ἱεράρχες μοῦ εἶπαν καί τόν ἐξῆς ἀπλό, ἀλλά δυνατό λόγο: Ποιά εἶναι αὐτή ἡ «Ὁμολογία Πίστεως», πού φέρουν αὐτοί οἱ Ἱερομόναχοι σέ μᾶς τούς Ἱεράρχες γιά νά ὑπογράψουμε; Ἐμεῖς, κατά τήν χειροτονία μας σέ Ἐπίσκοπο, δώσαμε Ὁμολογία Πίστεως! Ἐάν νομίζουν μερικοί, κληρικοί ἢ λαϊκοί, ὅτι παραβήκαμε κάπου τήν Ὁμολογία μας αὐτή, ἄς μᾶς ἀναφέρουν στήν προϊσταμένη μας Ἀρχή, τήν Ἱερά Σύνοδο, καί θά λογοδοτήσουμε σ' Αὐτήν.

(γ) Οἱ ἴδιοι πάλι Ἱεράρχες μοῦ εἶπαν καί τά ἐξῆς: Ὅταν εἶναι ὁ καιρός νά κάνουμε ἀγῶνες γιά τήν Πίστη, θά τό ἀποφασίσει ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας μας καί στό κέλευσμα Αὐτῆς θά ἀκολουθήσει κληῖρος καί λαός. Οἱ Ἱεράρχες συντάσσουν κείμενα γιά τήν Πίστη καί τά δέχονται καί τά ὑπογράφουν οἱ κληρικοί καί οἱ λαϊκοί καί δέν εἶναι ἐκκλησιολογικό τό ἀντίθετο, νά συντάσσουν, δηλαδή, δύο-τρεις Ἱερεῖς Ὁμολογία Πίστεως καί νά ζητοῦν νά ὑπογράψουμε τό κείμενό τους ἔμεῖς οἱ Ἐπίσκοποι.

Οἱ δυνατοί αὐτοί θεολογικοί καί ἐκκλησιολογικοί λόγοι, πού μοῦ εἶπαν ἐνάρετοι καί δυνατοί στήν θεολογία Πατέρες Ἱεράρχες, ἤλεγχαν καί ἔθλιβαν ἀκόμη περισσότερο τήν συνείδησή μου, ἡ ὁποία ἦταν ἤδη βεβαρυμένη γιά τήν πράξη τῆς ὑπογραφῆς μου γιά τόν πρῶτο λόγο πού σᾶς εἶπα: Ὅτι, δηλαδή, σάν νά διαχωρίζομαι ἐγώ ἀπό τό πλήθος τῶν ἄλλων Ἱεραρχῶν μέ τήν ὑπογραφή μου στό ἐν λόγω κείμενο καί σάν νά φαίνομαι ἐγώ ὀρθοδόξοτερος αὐτῶν. Ἐπαναλαμβάνω ὅμως, ὅτι αὐτό τό λέγω γιά τόν ἑαυτό μου μόνο, πῶς τό ἔκρινα ἐγώ μέ τήν δική μου ψυχοσύνηση, καί δέν ἀναφέρομαι στούς ἄλλους τρεῖς ὑπογράψαντας Τιμιωτάτους Ἀρχιερεῖς ἢ καί σ' αὐτούς ἀκόμη τούς συντάκτες τοῦ κειμένου.

(δ) Ἀλλά στήν περίπτωσή μου, εὐλαβέστατοι Συλλειτουργοί ἀδελφοί, καί Ὁσιώτατοι Πατέρες καί Μητέρες, στήν περίπτωσή μου, λέγω, συνετάραξε τήν συνείδησή μου καί ἄλλο γεγονός, τό ὁποῖο μέ ἔπεισε νά ἀνακαλέσω τήν ὑπογραφή μου στό ἐν λόγω κείμενο. Θά σᾶς τό ἀναφέρω καί αὐτό: Ἐπρόκειτο νά ἔλθει στήν Τρίπολη ὁ Πατριάρχης τοῦ Γένους μας Κοσ Κοσ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ, προσκεκλημένος ἀπό τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Μαντινείας καί Κυνουρίας κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ. Ἐνθουσιασμός, ξεσηκωμός καί λαμπρές προετοιμασίες στήν πρωτεύουσα τῆς Ἀρκαδίας γιά τήν ὑποδοχή τοῦ Πατριάρχου! Στήν Ἀρκαδία ὅμως ἀνήκει καί ἡ ἱστορική

2. Βλ. περιοδικό μας Ἀπλή Κατήχηση, ἀριθμ. 1, σελ. 3.

Δημητσάνα, ἡ ἔδρα τῆς Μητροπόλεώς μας. Ἄρχοντες καί ἐπίσημα πρόσωπα τῆς Γορτυνίας μου εἶπαν νά καλέσω μέ τήν εὐκαιρία αὐτή καί στήν Δημητσάνα τόν Πατριάρχη καί μάλιστα γιά τό μεγάλο γεγονός νά θέσει θεμέλιο λίθο γιά τόν Ναό τοῦ Δημητσανίτου Ἁγίου μας Ἱερομάρτυρος Πατριάρχου Γρηγορίου Ε΄. Ἐγώ δέν εἶμαι ἔτοιμος ἀκόμη τυπικῶς γιά τόν θεμέλιο λίθο τοῦ Ναοῦ αὐτοῦ, γιατί δέν ἔχει ἐκδοθεῖ ἀκόμη ἡ ἀναγκαῖα ἄδεια. Οἱ ἄρχοντες ὅμως μέ διαβεβαίωσαν ὅτι θά τό φροντίσουν αὐτοί συντόμως καί θά ἐκδοθεῖ ἡ δέουσα ἄδεια. Ἔτσι λοιπόν καί ἐγώ ἐκάλεσα τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη μας, νά διαθέσει ἕνα μόνο ἀπογευματινό καί νά ἔλθει καί στήν Δημητσάνα μας, γιά νά μᾶς εὐλογήσει καί μάλιστα γιά τόν μεγάλο σκοπό πού σᾶς ἀνέφερα, τόν θεμέλιο λίθο γιά τόν Ναό τοῦ προκατόχου Του Ἁγίου Πατριάρχου. Ἡ ἀπάντηση τοῦ Πατριάρχου ἦταν ἀρνητική, δικαιολογημένη ὅμως, ὅτι εἶχε ἤδη καθοριστεῖ τό πρόγραμμά Του, εἶπε ὅμως εὐγενῶς ὅτι θά ἔλθει κάποια ἄλλη φορά. Ἀλλά ἐγώ ἐρμήνευσα διαφορετικά τήν ἀρνηση τοῦ Παναγιωτάτου Πατριάρχου μας. Ἦδη, ἀπό Σεβασμιώτατο Ἱεράρχη, γνωρίζοντα τά πράγματα, εἶχα ἀκούσει ὅτι ὁ Πατριάρχης εἶναι πικραμένος μαζί μου γιά τήν ὑπογραφή πού ἔθεσα στό κείμενο γιά τό ὁποῖο μιλάμε καί μάλιστα ἔμαθα ὅτι εἶπε: «Πῶς τό ἔκανε αὐτό ὁ Γόρτυνος, Καθηγητής Πανεπιστημίου αὐτός, πού πρέπει νά βλέπει μέ θεολογική εὐρύτητα τά πράγματα;». Συνεδύασα λοιπόν τήν ἀκουομένη πικρία τοῦ Πατριάρχου γιά τήν ὑπογραφή μου μέ τήν ἀρνησή του νά ἔρθει στήν Δημητσάνα καί αὐτό πιά μου ἔγινε μεγαλύτερη ὀδύνη καί βάσανος, γιατί ἔγινε ἐγώ αἰτία νά στερηθεῖ ἡ Ἐπαρχία μου τῆς εὐλογίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τοῦ Πατριάρχου τοῦ Γένους μας κ. κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ. Μετά πιά ἀπό αὐτό συνέταξα σύντομα ἕνα κείμενό μου πρὸς τόν Πατριάρχη, τό ὁποῖο ἀπέστειλα μέ fax στό Πατριαρχεῖο. Στό κείμενό μου αὐτό ζητῶ συγγνώμη ἀπό τόν Πατριάρχη μας γιά τήν πικρία πού τοῦ ἐπροξένησα, ἐξηγῶ ὅτι ὑπέγραψα τό κείμενο νομίσας ὅτι θά ὑπογραφεῖ ἀπό πολλούς Ἱεράρχες καί ὄχι μόνο ἀπό τρεῖς καί ἐν τέλει δηλώνω ἐπί λέξει: «Ἡ ἀλήθεια, Παναγιώτατε, εἶναι ὅτι μέ συγκινοῦν καί μέ ἠλεκτρίζουν οἱ ὑπέρ τῆς πίστεως ἀγῶνες καί καταθέτω τόν ἑαυτόν μου μέ τήν μικράν του δύναμιν ὡς στρατιώτην Σας διά τοιούτους ἀγῶνας, πρόθυμον εἰς τά κελεύσματά Σας μέχρι θυσίας. Οὐδέποτε ὅμως θέλω νά φαίνεται ὅτι προπορεύομαι ἐγώ μετ' ἄλλων, δίχα καί ἐν ἀγνοίᾳ τῆς Κεφαλῆς τῶν Ὁρθοδόξων, τῆς Ἱμετέρας, λέγω, Παναγιότητος ἢ τῆς Ἁγίας καί Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας μετά τοῦ Προέδρου Αὐτῆς, προσκυνητοῦ μοι καί πολυσεβάστου Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἱερωνύμου».

Ἀναπαύθηκα, ὦ Ἱερεῖς, Μοναχοί καί Μοναχές τῆς Ἱερᾶς μας Μητροπόλεως, ἀναπαύθηκα, λέγω, ὅταν ἐπί τέλους ἀπέστειλα τήν ἐπιστολή μου αὐτή πρὸς τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη μας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καί ἀνάκληση τῆς τεθείσης ὑπο-

γραφῆς μου στό κείμενο τῶν ὀλίγων συντακτῶν του, μέ τόν τίτλο «Ὁμολογία Πίσ-
στεως». Ἡ ἐπιστολή μου αὐτή πρός τόν Πατριάρχη πῆρε ἀπό πάνω μου ὄλο τόν
προηγούμενο ἔλεγχο τῆς συνειδήσεώς μου πού σᾶς ἀνέφερα παραπάνω καί χάρηκα,
γιατί εἶμαι καί ἐγώ τώρα, μέ τήν ἄρση τῆς ὑπογραφῆς μου, ὅπως ὄλοι οἱ ἄλλοι
Ἱεράρχες τῆς Ἑλλαδικῆς μας Ἐκκλησίας. Ἀναπαύθηκα πραγματικά καί εἶχα με-
γάλη χαρά ἐκείνη τήν ἡμέρα. Τήν πράξη μου αὐτή τήν γνωστοποίησα καί σέ ἄλλους
Πατέρες Ἱεράρχες καί ἔτσι ἔγινε γνωστή στήν Ἑλλαδική μας Ἐκκλησία. Ἡ χαρά
μου ὅμως γινόταν ἀκόμη μεγαλύτερη ὅταν ἄκουα τά συγχαρητήρια γιά τήν ἀνά-
κληση τῆς ὑπογραφῆς μου ἀπό Ἱεράρχες Πατέρες καί εὐλαβεστάτους καί μορφω-
μένους κληρικούς ἐξ Ἀθηνῶν καί ἀπό ἄλλου, ἀλλά ἡ ἀκόμη μεγαλύτερή μου χαρά
ἦταν κατά τήν συνάντησή μου μέ τόν Πατριάρχη στήν Τρίπολη. Τόν εἶδα πολύ χα-
ρούμενο καί εὐνοϊκό ἀπέναντί μου καί ἐξέφρασε μάλιστα καί ἄλλου τήν χαρά του
αὐτή γιά τό πρόσωπό μου, γιά τήν ἀνάκληση τῆς ὑπογραφῆς μου ἀπό τό ἐν λόγῳ
κείμενο. Βέβαια, γνωρίζω ὅτι θά ἀκουστοῦν καί θά γραφοῦν καί ἀκριβῶς ἀντίθετα
σχόλια γιά τό πρόσωπό μου καί μέ ὕβρεις μάλιστα ἐναντίον μου, ὅτι τάχα εἶμαι
δειλός ἢ ἀκόμη καί προδότης τῆς πίστεως!... Ἦδη μέ πῆρε ἕνας λαϊκός τηλέφωνο,
ἀπαίδευτος στήν θεολογία, πού ἔχει ὅμως τήν ἀναίδεια νά παριστάνει τόν ἀγωνιστή
τῆς πίστεως μας, καί μοῦ εἶπε μία ὕβριστική φράση. Καί ἐγώ μέ πολλή ἠρεμία, ἀφοῦ
τόν χαιρέτησα, τοῦ ἔκλεισα τό τηλέφωνο. Τί νά σᾶς πῶ, Πατέρες μου καί Μητέρες
μου! Χίλιες φορές καλύτερα τά παιδιά τῆς καφετέριας ἀπό μερικούς τέτοιους τε-
τυμπόιδες «χριστιανούς», πού θέλουν νά παριστάνουν καί τόν ἀγωνιστή τῶν πατρίων!
Βεβαίως, χίλιες φορές καλύτερα!

Δέν εἶναι ὅμως ἀλήθεια, ὅπως ἐγράφη στό Διαδίκτυο, ὅτι ἐγώ κατηγόρησα ὅσους
ὑπέγραψαν τό ἐν λόγῳ κείμενο, γι' αὐτό καί, ὅταν φίλος μου Ἀρχιμανδρίτης ἐξ
Ἀθηνῶν μοῦ τό ἔκανε αὐτό γνωστό, ἀμέσως ἐπικοινωνήσα μέ τόν ὑπεύθυνο τοῦ Δια-
δικτύου διαμαρτυρούμενος πρός αὐτόν διά τήν ἀναγραφή τοιούτων λόγων, πού δέν
τούς εἶπα, καί αὐτός – πρός τιμήν του τό λέγω – τούς διέγραψε ἀπό τό ὑπάρχον
κείμενο τῆς πληροφόρησης. Ἀντίθετα φρονῶ ὅτι καί οἱ συντάξαντες καί ὑπογράψαντες
τό κείμενο ἔπραξαν κατά τήν δική τους συνείδηση, ὅπως καί ἐγώ, ἐπαναλαμβάνω,
κατά συνείδηση ἦρα τήν ὑπογραφή μου. Ὁ Θεός ἄς μᾶς φωτίζει ὄλους καί ἄς μᾶς
ἐλεεῖ καί ἄς μᾶς κάνει νά ὁμονοοῦμε.

3. (α) Γιά νά μήν μέ παρεξηγήσετε καί σεῖς, οἱ συλλειτουργοί μου Πατέρες καί οἱ
σεβαστοί καί ἀγαπητοί μου Μοναχοί καί Μοναχές, τῆς Ἐπαρχίας πού διακονῶ,
σᾶς λέγω ὅτι ἀγαπῶ τόν Χριστό καί τήν Ἁγία Του Ἐκκλησία καί ἄς μέ ἀξιῶσει ὁ
Θεός, ὁμοῦ μετά τῶν ἄλλων Πατέρων Ἱεραρχῶν, νά ἀγωνίζομαι γιά τήν ἀμώμητο

πίστη μας, ὄχι μόνον, ἀλλά καί νά θυσιάστῳ γι' αὐτήν. Ὅπως ὁ πατέρας μου, 25 ἐτῶν στήν ἡλικία, ἔδωσε τό αἷμα του στό Ἀλβανικά βουνά γιά τήν φιλότιμη πατρίδα μας καί ἄφησε ἐμένα 10 ἡμερῶν ὄρφανό, ἄς μέ ἐλεήσει ὁ Θεός νά δώσω καί ἐγώ τό αἷμα μου γιά τήν ἀμώμητη πίστη μας.

(β) Ἀλλά γιά νά εἴμαστε σωστοί ἀγωνιστές τῆς πίστεως μας καί νά μήν παραπλανούμαστε, πρέπει νά προσέχουμε πολύ τήν πνευματικότητά μας. Νά ἀγωνιζόμαστε καί νά ἐπικαλούμαστε τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ γιά νά καθαρίσουμε τήν ψυχή μας ἀπό τά πάθη, γιατί τί ἀγῶνα μπορούμε νά κάνουμε ὅταν εἴμαστε ἐμπαθεῖς; Ὅπως εἶπα στόν ἕναν ἀπό τούς Ἱερομονάχους πού μέ ἐπισκέφθηκαν γιά τό κείμενο τῆς «Ὁμολογίας», ἂν ἐγώ δέν γεύομαι τήν προσευχή καί δέν χτυπάει ἡ καρδιά μου δυνατά γιά τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ καί, τελικά, ἂν δέν σωθῶ, δέν μέ ὠφελοῦν τά «κάτω ὁ Πάπας» καί τά τοιαῦτα... Δέν φταίει ὁ Πάπας, ἂν ἐγώ δέν ἔχω ὄρεξη νά κάνω τήν προσευχή μου ἢ νά διαβάσω τήν Ἁγία Γραφή καί τήν σοφία τῶν Ἁγίων Πατέρων μας. Καί γράφοντας βέβαια αὐτά μή μέ κατηγορήσετε εἴτε ἐσεῖς εἴτε ἄλλος ὅτι εἶμαι... φιλοπαπικός.

(γ) Νομίζω καί πιστεύω, ἀγαπητοί μου, ὅτι τόν δυναμικότερο ἀγῶνα γιά τήν πίστη μπορεῖ νά τόν κάνει μόνο ἕνας Γέροντας Πορφύριος καί ἕνας πάτερ Ἰάκωβος Τσαλίκης καί ἕνας πάτερ Παῖσιος. Ἀλλά, κοιτάξτε τίς διδαχές τῶν Πατέρων αὐτῶν στό βιβλία τους, γιά νά δεῖτε μέ πόση ἀγάπη καί πόνο ἐκφράζονται καί γιά τούς αἰρετικούς ἀκόμη. Διαβάστε, γιά παράδειγμα, μέ πόση ἐπιείκεια καί πόθο γιά τήν σωτηρία τους ἐκφράζεται ὁ Ἅγιος Σιλουανός ὁ Ἀθωνίτης περί τῶν καθολικῶν σέ ἕνα διάλογό του μέ κάποιο ζηλωτή Ἀρχιμανδρίτη, ὁ ὁποῖος «ἀποκεφάλιζε» τούς καθολικούς καί τούς ἔστελνε στό «πῦρ τό ἐξώτερον», ἀλλά καί πῶς συμβουλεύει τόν Ἀρχιμανδρίτη νά φέρεται συγκαταβατικά καί ἀγαπητικά πρὸς αὐτούς. Θά τό δεῖτε αὐτό στό βιβλίον τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιμ. Σωφρονίου, Ὁ Γέροντας Σιλουανός, σ. 65.66, Γ' ἐκδοση Ἱερᾶς Μονῆς Τιμίου Προδρόμου – Ἔσσεξ Ἀγγλίας.

Ἀλλά ἀκοῦστε, παρακαλῶ, πάλι τί λέει ὁ ἅγιος Νεκτάριος στό βιβλίον τοῦ Ποιμαντικῆ, σελ. 192: «Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε χάριν δογματικῆς τινός διαφορᾶς πρέπει νά θυσιάζεται... Ὁ μὴ ἀγαπῶν τούς ἑτεροδόξους ἐπίσκοπος, ὁ μὴ ὑπὲρ αὐτῶν ἐργαζόμενος, ἀπό ψευδοῦς κινεῖται ζήλου καί ἐστερημένος ἐστίν ἀγάπης· διότι ὅπου ἡ ἀγάπη, ἐκεῖ καί ἡ ἀλήθεια καί τό φῶς, ὁ δέ ψευδῆς ζήλος καί ἡ πεπλανημένη δόξα ἐξελέγχονται ὑπὸ τοῦ φωτός καί τῆς ἀγάπης καί ἀποκρούονται. Τά τῆς πίστεως ζητήματα οὐδόλως δέον ἐστί νά μειῶσι τό τῆς ἀγάπης συναίσθημα».

(δ) Σᾶς παρακαλῶ, Πατέρες μου καί Μητέρες μου, προσέχετε ἀπό μερικούς τάχα ἀγωνιστές. Δέν εἶναι ὅλοι τους σωστοί. Σέ κάποιο βιβλίον προερχόμενο ἀπό αὐτούς εἶδα ὑβρεολόγιο καί ἐναντίον τοῦ ἁγίου Γέροντος Παΐσιου. Τώρα συγκρίνετε καί

πείτε μου: Ποιός είναι ὀρθόδοξος; Αὐτοί, πού δέν ἔχουν νοῦν καθαρό γιά νά δοῦν τούς ἁγίους, ἀλλά ἀντίθετα τούς μάχονται καί τούς ὑβρίζουν, ἢ ὁ Πατριάρχης μας, πού, ὅπως τό βλέπουμε σέ φωτογραφία, κάνει γονατιστός Τρισάγιο στόν Τάφο τοῦ πατρός Παΐσιου;! Καί τό ἐπιχείρημά τους ἐναντίον τοῦ ἁγίου πατρός Παΐσιου εἶναι ὅτι αὐτός εἶπε γιά τόν τωρινό Πατριάρχη μας ὅτι μᾶς λυπήθηκε ὁ Θεός καί μᾶς ἔδωσε ἕναν τόσο πολύ καλό Πατριάρχη. Γιά ὅσους πειράζονται ἀπό τόν λόγο αὐτό τοῦ Γέροντος Παΐσιου τούς λέγουμε ὅτι τόν ἴδιο λόγο τόν εἶπε καί ὁ ἄλλος ἅγιος Γέροντας, ὁ πατήρ Ἰάκωβος Τσαλίκης, ὁ ὁποῖος μάλιστα προσευχόταν ὑπέρ τῆς ἐκλογῆς του (βλ. βιογραφία του ἀπό τόν Πατρολόγο Καθηγητή κ. Στυλιανό Παπαδόπουλο).

(ε) Ἐπιθυμῶ, ἀγαπητοί μου, νά ἔχετε σωστή Ἐκκλησιολογία. Τό πᾶν εἶναι αὐτό: Ἡ Ἐκκλησιολογία! Κοιτάξτε τούς ἀδελφούς μας Παλαισημερολογῖτες. Εἶναι καλοί ἄνθρωποι. Εἶναι ζηλωτές. Ἐγώ τούς συμπαθῶ καί τούς ἀγαπῶ γιά τόν ζῆλο τους. Ὅμως, ἐπειδὴ δέν σκέφτηκαν καί δέν ἐνήργησαν ἐκκλησιολογικά, ὅλοι αὐτοί οἱ καλοί κατὰ τά ἄλλα ἀδελφοί μας, ἀποκόπηκαν μόνοι τους ἀπό τήν Ἐκκλησία. Καί βεβαίως ἔξω ἀπό τήν Ἐκκλησία δέν ὑπάρχει σωτηρία! Καί ὅλη αὐτήν τήν μεγάλη τους ζημιὰ τούς τήν ἔκανε ἕνας Ἀρσένιος ἀγιορείτης, ὁ ὁποῖος τούς παραπλάνησε· γιατί τό θέμα ἀλλαγῆς ἡμερολογίου τό ἀνήγαγε σέ δογματικό θέμα, ἀποκάλεσε αἰρετικούς τούς προσχωρήσαντας στό νέο ἡμερολόγιο καί ἀπέκοψε λοιπόν ἕνα μεγάλο τμήμα τοῦ ὀρθοδόξου λαοῦ ἀπό τήν Ἐκκλησία καί τούς ἔθεσε ἔξω ἀπό αὐτήν. Προσέχετε, μήν πάθουμε καμμία παρόμοια ζημιὰ, γιατί εἶναι πολλές οἱ τέχνες τοῦ πονηροῦ. Τό πᾶν, ξαναλέγω, εἶναι ἡ Ἐκκλησιολογία. Σᾶς λέγω αὐτό τό τελευταῖο καί τελειώνω: Στήν Μητρόπολη Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως μνημονεύετε ὡς Ἐπίσκοπο ἐμένα. Ἐέρετε γιατί μνημονεύετε τόν Ἐπίσκοπο; Γιά νά εἴστε ἐνωμένοι μέ ὅλη τήν Ἐκκλησία! Γιατί ἐγώ ὁ Ἐπίσκοπός σας, πού σαρκῶνω τήν Μητρόπολη, μνημονεύω τήν Ἱερά Σύνοδο, ἡ Ὅποια Ἱερά Σύνοδος μνημονεύει τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη. Ἄν τώρα ἕνας Ἐπίσκοπος Μητροπολίτης θέλει νά κάνει τό παλληκάρι (!...) καί γιά κάποιο θέμα, πού αὐτός τό νομίζει δογματικό, κόψει τό μνημόσυνο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τότε, ἀποκοπόμενος αὐτός μέ αὐτό πού ἔκανε ἀπό τήν Ἐκκλησία (γιατί τήν Ἐκκλησία τήν ἐκφράζουν ἡ Σύνοδος καί τό Πατριαρχεῖο), ἀποκόπτεται καί τό ποιμνίό του ἀπό τήν Ἐκκλησία.

Λοιπόν, Πατέρες μου καί Μητέρες μου, ἐγώ θά φροντίζω γιά σᾶς καί σεῖς νά φροντίζετε γιά μένα νά εἶμαι ἐνωμένος μέ ὅλη τήν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας μας, γιά νά εἴστε καί σεῖς, πού μέ μνημονεύετε ὡς Ἐπίσκοπό σας, ἐνωμένοι μέ τήν Ἐκκλησία, στήν Ὅποια καί μόνο μπορούμε νά σωθοῦμε.

Γιά νά σᾶς τό πῶ ὅμως ἀκριβέστερα, γιά τήν σωτηρία μας δέν φτάνει μόνο τό ὅτι

ἀνήκουμε στην Ἐκκλησία. Χρειάζεται προσευχή καὶ ἄσκηση καὶ γνώση τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, πού τήν ἀποκτοῦμε ἀπό τήν μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς μέ τήν ἐρμηνεία τῶν Ἁγίων Πατέρων, ὥστε νά μπορέσουμε μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ νά καθαρίσουμε τήν ψυχή μας ἀπό τά πάθη, γιατί ὁ Χριστός μᾶς εἶπε ὅτι «οἱ καθαροί στήν καρδιά θά δοῦν τόν Θεό» (Ματθ. 5,8). Μέ τήν εὐκαιρία δέ τοῦ λόγου νά πῶ ὅτι γιά τήν σωτηρία μας εἶναι ἀναγκαῖο, πολύ ἀναγκαῖο, καί αὐτό: Τό νά μήν κατηγοροῦμε κανένα, ἔστω καί ἂν εἶναι ἀληθινή ἢ κατηγορία ἐναντίον του. Διαβάστε τί λέγει γι' αὐτό ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος στό περιοδικό μας Ἀπλή Κατήχηση, τεῦχος 31, σελ. 54-56, πού σᾶς ἔστειλα.

4. (α) Ἀπό τήν ἄρση τῆς ὑπογραφῆς μου, γιά τήν ὁποία σᾶς μίλησα στό γράμμα μου αὐτό, διδαχθεῖτε τοῦλάχιστον ἀπό μένα τόν Ἐπίσκοπό σας πρῶτον μὲν ὅτι πρέπει νά ἀνακαλοῦμε κάποια μας ἐνέργεια, ἂν αὐτή φωτιζόμαστε ἔπειτα καί δέν τήν βλέπουμε σωστή καί νά ζητᾶμε συγγνώμη γιά ὅ,τι πράξαμε, χωρίς νά σκεπτόμαστε μέ τήν κοσμική ὑπερήφανη νοοτροπία ὅτι αὐτό δέν εἶναι ἀξιοπρεπές. Ἡ ἀξιοπρέπεια εἶναι δυτικό φροῦτο καί κρύβει μεγάλο ἐγωισμό! Γιά τήν σωτηρία μας κάτω ἢ ἀξιοπρέπεια! Αὐτό πού ἔκανε ὁ Ζακχαῖος, ἀξιωματοῦχος αὐτός, νά ἀνεβεῖ μπροστά στόν κόσμο σέ μία συκομουριά, δέν ἦταν καθόλου ἀξιοπρεπές. Καί ὅμως ἔτσι εἶδε τόν Χριστό. Ἐγώ δέν θέλω νά εἶμαι «εἶπα-ξεῖπα». Εἶπα κάτι καί ἔκανα κάτι, ἀλλά ἐάν γι' αὐτό φωτιστῶ ἀπό τόν Θεό καί νοήσω ὅτι εἶναι λανθασμένο, θέλω νά τό ἀποκαταστήσω μέ τήν συγγνώμη καί ὅ,τι θέλουν ἄς ποῦν οἱ ἄλλοι. Ἄρκει μέ τήν συγγνώμη μου αὐτή νά εὐαρεστήσω τόν Θεό καί τούς ἀνθρώπους πού πίκρανα.

(β) Καί τό δεύτερο πού θέλω νά λάβετε ὡς δίδαγμα ἀπό μένα τόν Ἐπίσκοπό σας μέ τήν πράξη τῆς ἀνακλήσεως τῆς ὑπογραφῆς μου ἀπό τό ἀναφερθέν κείμενο εἶναι ἡ ἀγωνία μου, πού τήν παρέστησα νομίζω στήν ἐπιστολή μου αὐτή πρὸς Σᾶς, ἡ ἀγωνία μου, λέγω, νά ἔχω ἐνότητα μέ ὅλους τούς Ἱεράρχες Πατέρες καί νά μή διαφοροποιοῦμαι ἀπό αὐτούς. Τό πᾶν εἶναι ἡ ἀγάπη καί ἡ μεταξύ μας ἐνότητα. Ἄς γράψουμε δυνατά στήν καρδιά μας καί ἄς βιώσουμε στήν ζωή μας τόν λόγο τοῦ ἁγίου Σιλουανοῦ τοῦ Ἀθωνίτου: «Σώζομαι ὅταν εἶμαι ἐνωμένος μέ τούς ἀδελφούς μου»! «Σώζομαι ὅταν εἶμαι ἐνωμένος μέ τούς πατέρες μου»!

Μέ συγχωρεῖτε πού σᾶς κούρασα μέ τό πολυσέλιδο αὐτό κείμενό μου, ἀλλά ἔνοιωθα τήν ἀνάγκη νά σᾶς τό γράψω, ὡς ἀπολογία μου τοῦλάχιστον. Καί τώρα εἶμαι πολύ χαρούμενος πού σᾶς τό ἔγραψα.

Μέ πολλές εὐχές καί ἀγάπη Χριστοῦ

† Ὁ Μητροπολίτης Γόρτυνος καί Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας

